DZIENNIK URZĘDOWY

Ministerstwa Aprowizacji

Warszawa, dnia 5 maja 1948 roku.

Nr 3

Treść:

Poz. 11.

Zarządzenie Ministra Aprowizacji

z dnia 2 kwietnia 1948 roku

o zmianie instrukcji Ministra Aprowizacji i Handlu z dnia 22 maja 1946 r. w sprawie uprawnień do otrzymywania kart zaopatrzenia I, II i III kategorii oraz kart rodzinnych kategorii IR i IIR.

Na podstawie art. 3 dekretu z dnia 27 czerwca 1946 r. o reglamentowanym zaopatrywaniu ludności w przedmioty powszedniego użytku (Dz. U. R.P. Nr 35, poz. 217) zarządzam co następuje:

§ 1.

W instrukcji Ministra Aprowizacji i Handlu z dnia 22 maja 1946 r. w sprawie uprawnień do otrzymywania kart zaopatrzenia I, II i III kategorii oraz kart rodzinnych kategorii IR i IIR (tekst jednolity ogłoszony w Dzienniku Urz. Min. Apr. Nr 5/47, poz. 20) wprowadza się następujące zmiany:

A. *Z mocą obowiązującą od 1 kwietnia 1948 r.*

1. Tytuł instrukcji otrzymuje następujące brzmienie:
   „Instrukcja Ministra Aprowizacji i Handlu z dnia 22 maja 1946 r. w sprawie uprawnień do pracowniczych, rodzinnych i dziecinnych kart zaopatrzenia“.
2. Tytuł Działu I otrzymuje brzmienie:
   „O uprawnionych do otrzymywania pracowniczych kart zaopatrzenia I kat.“
3. Tytuł Działu II otrzymuje brzmienie:
   „O uprawnionych do otrzymywania rodzinnych i dziecinnych kart zaopatrzenia (kategorie IR, IRD i IIR)“.
4. W § 7 ust. I. p. B po słowach „sieroty“ dodaje się słowa „w wieku powyżej lat 12“ oraz skreśla się zdanie: „Jeżeli wyżej wymienionym sierotom przysługuje w myśl obowiązujących przepisów dodatek „D“, otrzymują zamiast kat. I karty kat. IR z dodatkiem „D“.“
5. W § 7 ust. I p. D słowo „ponad“ zastępuje się słowem „conajmniej“.
6. W § 7 skreśla się ustępy II i III.
7. W § 8, p. A po słowach „karty rodzinne“ dodaje się słowa „lub dziecinne“.
8. Skreśla się § 9 ustęp III.
9. W § 10 zdanie 1 otrzymuje brzmienie następujące:
   „§ 10. Rodzinne karty zaopatrzenia kat. IR otrzymują niżej wymienione grupy osób, o ile wiek ich przekracza lat 12“.
10. § 10, punkt A, zdanie 1 otrzymuje brzmienie następujące:
    „A. Członkowie rodzin osób otrzymujących karty I kat. oraz osób wymienionych niżej w ustępach O i P niniejszego paragrafu“.
11. W § 10 skreśla się punkt N, zaś dodaje się nowe punkty O, P, R, S, i T w brzmieniu następującym:
    “O. Inwalidzi wojenni i wojskowi z utratą zdolności do pracy conajmniej 25%, a poniżej 45%, o ile nie mają innego źródła dochodu poza rentą inwalidzką (udokumentowanie, jak w § 7, p. D).

P. Pielęgniarze ciężko poszkodowanych inwalidów wojennych otrzymujących karty zaopatrzenia, którym na mocy orzeczenia komisji rewizyjno-lekarskiej lub odwoławczej został przyznany dodatek pielęgnacyjny.

R. Osoby w wieku ponad 60 lat.

S. Osoby samotne, uznane przez lekarza urzędowego za stale niezdolne do pracy, po przedłożeniu świadectwa ubóstwa.

T. Niemcy zatrudnieni w tych zakładach pracy, w których pracownicy Polacy uprawnieni są do kart zaopatrzenia I kat, — o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej".

12. § 11 otrzymuje następujące brzmienie:

„§ 11 Dziecinne karty zaopatrzenia (kat. IRD) otrzymują:

A. Osoby wymienione w § 10, punkty A, C, E, F, G, H, J, L, M i U, o ile wiek ich nie przekracza lat 12.

B. Członkowie rodzin osób wymienionych w § 10 punkty O, P, R i S, o ile wiek ich nie przekracza lat 12. Przez członków rodziny rozumie się osoby wymienione w § 10 punkt A.

C. Sieroty w wieku do lat 12, o ile poza tym odpowiadają warunkom § 7, ust. I. p. B".

13. W dziale II po § 11 dodaje się nowy § 11a w brzmieniu następującym:

„§ 11a. Rodzinne karty zaopatrzenia kat. IIR otrzymują:

A. Członkowie rodzin w wieku powyżej lat 12 osób wymienionych w § 10, punkty R i S.

B. Członkowie rodzin, zarówno w wieku powyżej jak i poniżej lat 12, osób wymienionych w § 10 punkt T (Niemcy), — o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Przez członków rodziny rozumie się osoby wymienione w § 10 p. A".

14. W § 12 punkt A, zdanie 2, po słowie „rodzinne" dodaje się słowo „i dziecinne".

15. W § 12, punkt D, skreśla się słowa „oraz batalionów ochrony lasów i straży wartowniczo - konwojowej transportów UNRRA".

B. *Z mocą obowiązującą od 1 maja 1948 r.*

16. W § 1, punkt B dodaje się nowy podpunkt m) w brzmieniu następującym:

„m) pracowników dróg kołowych".

17. W § 2, punkt C, po słowie „teatrów" dodaje się słowa „dróg kołowych".

18. W § 10 po punkcie T dodaje się nowy punkt U. w brzmieniu następującym:

„U. Wskazani w p. A niniejszego paragrafu członkowie rodzin pracowników dróg kołowych państwowych i samorządowych."

19. W § 9 po punkcie L dodaje się nowy punkt M w brzmieniu następującym:

„M. Posłowie na Sejm R.P.".

§ 2.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1948 r. i jednocześnie uchyla się § 2 instrukcji Ministra Aprowizacji i Handlu z dnia 17.VII.1946 r. w sprawie tymczasowego uregulowania uprawnień do dodatków do kart zaopatrzenia (tekst jednolity ustalony okólnikiem z dnia 20.II.1947 r.).

Minister
(—) Lechowicz

Poz. 12.

Obwieszczenie Ministra Aprowizacji

z dnia 8 kwietnia 1948 r.

o jednolitym tekście instrukcji Ministra Aprowizacji i Handlu z dnia 22 maja 1946 r. w sprawie uprawnień do pracowniczych, rodzinnych i dziecinnych kart zaopatrzenia.

Ogłaszam w załączeniu jednolity tekst instrukcji Ministra Aprowizacji i Handlu z dnia 22 maja 1946 r. w sprawie uprawnień do pracowniczych, rodzinnych i dziecinnych kart zaopatrzenia.

Do poszczególnych paragrafów instrukcji dołączone są wyciągi z najważniejszych okólników wyjaśniających.

Ogłoszony w załączeniu jednolity tekst obowiązuje od 1 maja 1948 r.

Minister
(—) Lechowicz

Załącznik do Obwieszczenia M. A.
z dnia 8 kwietnia 1948 r.

Instrukcja Ministra Aprowizacji i Handlu

z dnia 22 maja 1946 r.

w sprawie uprawnień do pracowniczych, rodzinnych i dziecinnych kart zaopatrzenia
(Tekst jednolity, obowiązujący od 1 maja 1948 r. z wyjaśnieniami).

Instrukcja składa się z następujących działów:

Dział I: O uprawnionych do otrzymywania pracowniczych kart zaopatrzenia I kat.

Dział II: O uprawnionych do otrzymywania rodzinnych i dziecinnych kart zaopatrzenia(kategorie IR, IRD i IIR).

Dział III: O osobach nie posiadających prawa do kart zaopatrzenia.

Dział IV: Przepisy ogólne.

Dział I.

O uprawnionych do otrzymywania pracowniczych kart zaopatrzenia I kat.

§ 1. *Pracownicy państwowi i przedsiębiorstw państwowych.*

Karty I kategorii otrzymują:

A. Pracownicy cywilni administracji państwowej, zatrudnieni we wszystkich urzędach państwowych za wyjątkiem Milicji Obywatelskiej i Służby Bezpieczeństwa Publicznego.

B. Pracownicy wszelkich instytucji, zakładów, zjednoczeń i przedsiębiorstw państwowych lub przez państwo zarządzanych, za wyjątkiem:
- a) Państwowej Centrali Handlowej i jej oddziałów,
- b) przedsiębiorstw bankowych,
- c) Polskiej Agencji Prasowej,
- d) Polskiego Radia,
- e) niestałych pracowników eksploatacji lasów,
- f) przedsiębiorstw znajdujących się pod zarządem Głównego Urzędu Likwidadacyjnego,
- g) instytucji i zakładów ubezpieczeń społecznych (Z.U.S., P.Z.U.W. i ubezpieczalnie społeczne),
- h) przedsiębiorstw budowlanych,
- i) Polskich Linii Lotniczych „Lot".
- j) cukrowni i zjednoczeń przemysłu cukrowniczego,
- k) teatrów,
- l) Naczelnej Dyrekcji Przedsiębiorstwa Państwowego „Polskie Uzdrowiska" oraz jej oddziałów,
- m) pracowników dróg kołowych.

Nie uważa się za państwowe przedsiębiorstw, zakładów i instytucji będących własnością państwa, lecz zarządzanych przez samorząd, spółdzielnie lub osoby prywatne.

Wyjaśnienie:

Robotnikom i pracownikom Zakładów Przemysłu Miejscowego, administrowanych przez Wojewódzkie Dyrekcje Przemysłu Miejscowego, należy wydawać karty zaopatrzenia I kat. (okólnik z dn. 3.VII. 1946 r. — IV. No. 6971).

Wobec ustalenia, iż Straż Leśna jest częścią składową Administracji Lasów Państwowych i że jej funkcjonariusze otrzymują pobory wg. odnośnych grup uposażenia funkcjonariuszy państwowych — Min. Aprowizacji poleca wydawać wyżej wymienionym karty zaopatrzenia kat. I-ej na podstawie § 1 p. A. instrukcji z dnia 22.V.1946 r. (okólnik z dn. 5.I.48 r. L. dz. II — Ua. 7863).

§ 1. ust. B. punkt h — dotyczy wyłączenia z zaopatrzenia kartkowego pracowników przedsiębiorstw budowlanych, nie odnosi się natomiast do pracowników państwowych przedsiębiorstw, produkujących materiały budowlane, którzy są nadal uprawnieni do otrzymywania kart zaopatrzenia (okólnik z dnia 22.IV.1947 r. L. dz. IX. TR. 10898).

Uprawnienia członków rodzin pracowników państwowych przedsiębiorstw budowlanych do rodzinnych kart zaopatrzenia uregulowane są w § 10 p. L. niniejszej instrukcji.

§ 2. *Pracownicy samorządowi.*

Karty I kat. otrzymują:

A. Pracownicy zarządów miejskich oraz powiatowych i wojewódzkich rad narodowych.

B. Pracownicy przedsiębiorstw komunalnych użyteczności publicznej (zakłady komunikacyjne, elektrownie, gazownie, wodociągi, kanalizacja, zawodowe straże pożarne, zakłady oczyszczania miast it.p.) za wyjątkiem przedsiębiorstw gmin wiejskich.

C. Pracownicy instytucji samorządu terytorialnego, ustanowionych do pełnienia czynności w zakresie potrzeb społecznych, których zaspakajanie przez samorząd terytorialny, przewidziane jest obowiązującymi przepisami (ośrodki zdrowia, sierocińce, szkoły miejskie i t. p.) za wyjątkiem komunalnych kas oszczędności, teatrów, dróg kołowych oraz instytucji gmin wiejskich.

Pracownikom przedsiębiorstw samorządu terytorialnego niewymienionych wyżej w punktach B i C przysługują nadal karty zaopatrzenia, o ile przysługiwały im do dnia 1 marca 1947 r. i o ile w myśl przepisów niniejszej instrukcji przysługują pracownikom tych samych gałęzi pracy przedsiębiorstw państwowych.

Pracownikom władz, przedsiębiorstw, zakładów i instytucji samorządu gospodarczego karty zaopatrzenia nie przysługują.

Wyjaśnienie:

W związku z uchwałą Rady Państwa z dn. 22.X.47 r. Ministerstwo Aprowizacji wyjaśnia, że stale zatrudnionym, otrzymującym zryczałtowane diety, przewodniczącym i wiceprzewodniczącym wojewódzkich rad narodowych oraz przewodniczącym powiatowych rad narodowych i rad narodowych miast wydzielonych przysługują karty zaopatrzenia I kat. na podstawie § 2 lit. A instrukcji z dnia 22.V. 46 r.

Natomiast członkom rad narodowych otrzymującym jedynie diety za faktyczny udział w posiedzeniach karty zaopatrzenia z tego tytułu nie przysługują (okólnik z dn. 14.XI.47 r. L. dz. II — Ua.—6238).

§ 3. *Ucząca się młodzież.*

Karty I kat. otrzymują uczniowie szkół zawodowych stopnia licealnego.

Wyjaśnienie:

Przepis powyższy nie ma zastosowania do uczniów szkół muzycznych i umuzykalniających, celem tych szkół nie jest bowiem kształcenie fachowców zawodowych, lecz szerzenie kultury muzycznej. Młodzieży uczęszczającej do tych szkół karty zaopatrzenia I kat. zatem nie przysługują, choćby odnośne szkoły miały stopień liceum (okólnik z dn. 12.V.47 r. L. dz. IV. No. 1328).

§ 4. *Pracownicy organizacji politycznych, społecznych i zawodowych.*

Karty I kat. otrzymują pobierający stałe uposażenie i ubezpieczeni pracownicy zatrudnieni w zalegalizowanych i zarejestrowanych zarządach partii politycznych, robotniczych i pracowniczych związków zawodowych, Zwią-

zku Samopomocy Chłopskiej oraz organizacji i stowarzyszeń społecznych za wyjątkiem zrzeszeń kupców, rzemieślników, przedsiębiorców, właścicieli nieruchomości oraz wolnych zawodów.

Wyjaśnienie:

Zakony, niezależnie od celów religijnych są równocześnie organizacjami społecznymi i w tym charakterze niektóre z nich prowadzą szpitale, przedszkola, szkoły, sierocińce, żłobki itp. zakłady o charakterze charytatywnym lub kulturalnym nie mające charakteru przedsiębiorstw zarobkowych. Zakonników i zakonnice stale zatrudnionych w tego rodzaju zakładach należy traktować pod względem zaopatrzenia na równi z pracownikami świeckich organizacji społecznych choćby nie pobierali stałego wynagrodzenia i nie byli ubezpieczeni i w drodze analogii do § 4 instrukcji wydawać im karty zaopatrzenia I kat.

Fakt stałego zatrudnienia w danym zakładzie winien być stwierdzony zaświadczeniem wydanym przez władze państwowe lub samorządowe I instancji, wykonujące nadzór nad odnośnym zakładem.

Również należy wydawać karty I kat. członkom zgromadzeń zakonnych, zatrudnionym stale, choćby bezpłatnie, w państwowych, samorządowych lub społecznych szpitalach itp. zakładach (okólnik z dnia 7.VIII.1946 r. L. IV No. 7320).

§ 5. *Pracownicy przedsiębiorstw prywatnych.*

(Skreślony).

Uwaga:

Pracownicy przedsiębiorstw prywatnych nie są uprawnieni do otrzymywania kart zaopatrzenia I kat., natomiast członkowie rodzin osób zatrudnionych w prywatnych przedsiębiorstwach budowlanych mogą otrzymać rodzinne karty zaopatrzenia (IR) w wypadkach określonych w § 10. p. M niniejszej instrukcji, względnie dziecinne karty zaopatrzenia (IRD) na podstawie § 11 p. A.

§ 6. *Pracownicy spółdzielni*

I. Karty zaopatrzenia I kat. przysługują pracownikom spółdzielni wydawniczych oraz spółdzielczych zakładów graficznych, które wydają, względnie drukują wydawnictwa, mające ważne znaczenie wychowawcze, kulturalne, oświatowe lub naukowe.

Ministerstwo Aprowizacji, po rozpatrzeniu całokształtu działalności poszczególnych spółdzielni lub spółdzielczych zakładów graficznych, orzeka, czy zachodzą wyżej wskazane warunki, upoważniające do kart zaopatrzenia.

II i III — (skreślone).

IV. Pracownikom spółdzielni, niewymienionych w niniejszym paragrafie karty zaopatrzenia nie przysługują.

Uwaga:

Uprawnienia do otrzymywania kart zaopatrzenia kategorii IR i IRD dla członków rodzin osób zatrudnionych w Społecznym Przedsiębiorstwie Budowlanym oraz spółdzielczych przedsiębiorstwach budowlanych uregulowane są w § 10 p. L i M oraz § 11 p. A niniejszej instrukcji.

§ 7. *Uprawnieni z tytułu opieki społecznej.*

I. Karty I kat. otrzymują:

A. (skreślony).

B. Sieroty, w wieku powyżej lat 12, które straciły oboje rodziców w walce o wyzwolenie Polski spod najazdu hitlerowskiego, o ile uczęszczają do szkół powszechnych lub średnich, a nie korzystają z opieki Państwa w zakładach zamkniętych. Warunkiem otrzymania karty jest przedstawienie zaświadczenia zarządu miejskiego lub gminnego albo referatu opieki społecznej w starostwie.

C. Wdowy po zmarłych więźniach politycznych, po poległych w walce o wyzwolenie Polski spod najazdu hitlerowskiego oraz po zmarłych powstańcach śląskich, o ile nie mają źródeł dochodu z przedsiębiorstw handlowych lub przemysłowych i o ile mają na utrzymaniu więcej niż dwoje dzieci do lat 16. Warunkiem otrzymania karty jest przedłożenie zaświadczenia Związku b. Więźniów Ideowo - Politycznych, Związku Uczestników Walk o Niepodległość Polski lub Związku Weteranów Powstań Śląskich.

Wyjaśnienia:

Obowiązek składania zaświadczeń wymienionych w § 7 ust. I. p. C i § 10 p. F odnosi się do wdów i sierot po poległych uczestnikach ruchu podziemnego i partyzanckiego.

Składanie tych zaświadczeń przez wdowy i sieroty po poległych oficerach i żołnierzach regularnych formacji Wojska Polskiego nie jest wymagane. Osoby te muszą natomiast złożyć dowody pobierania renty wdowiej lub sierocej, względnie — zaświadczeń władz wojskowych lub Czerwonego Krzyża, stwierdzających fakt śmierci b. wojskowego.

Wyżej wymienione osoby muszą oprócz tego złożyć zaświadczenia władz skarbowych stwierdzające, że nie mają źródeł dochodu z przedsiębiorstw handlowych lub przemysłowych, zaś w wypadkach przewidzianych w § 7, ust. I, p. C—nadto dowody, że mają na utrzymaniu więcej niż dwoje dzieci w wieku do lat 16 (okólnik z dn. 3.12.47 r. L. II—Ua.—6842).

Rodziny wojskowych zmarłych w obozach dla jeńców należy traktować narówni z rodzinami poległych (okólnik z 27.VIII.46 r.—No. 7450). (Patrz również wyjaśnienia do § 10 p. F).

D. Inwalidzi wojenni i wojskowi, którzy utracili conajmniej 45% zdolności do pracy i nie mają innego źródła dochodu poza rentą inwalidzką.

Korzystający z kart zaopatrzenia z tytułu inwalidztwa, poza udowodnieniem inwalidztwa (dowód pobierania renty inwalidzkiej, względnie przynależności do

Związku Inwalidów) obowiązani są przedłożyć zaświadczenie urzędu skarbowego, że nie posiadają żadnych stałych dochodów oprócz renty inwalidzkiej.

Wyjaśnienie:

Zaświadczenie takie ważne jest 6 miesięcy, jednak petent winien co miesiąc składać przy odbiorze kart zaopatrzenia pisemne oświadczenie, że okoliczności stwierdzone w zaświadczaniu urzędu skarbowego nie uległy w międzyczasie zmianie.

W wypadkach budzących wątpliwości, urząd wydający karty żywnościowe ma prawo zażądać złożenia nowego zaświadczenia w każdym czasie przed upływem 6 miesięcy.

Przy złożeniu oświadczenia niezgodnego ze stanem faktycznym mają zastosowania przepisy karne o składaniu fałszywych zeznań (okólnik z dn. 22.VIII.46 r. L. IV. No. 7497). (Patrz również wyjaśnienia do § 10 p. F).

E. (skreślony).

F. Ociemniali poza zakładami zamkniętymi i ich przewodnicy.

Fakt pełnienia czynności przewodnika winien być zatwierdzony bądź przez związek ociemniałych, bądź referat opieki społecznej właściwego starostwa, bądź też przez zarząd gminny lub miejski.

Wyjaśnienie:

W myśl § 7 ust. I lit. F instrukcji Min. Apr. i Handlu z dnia 22.V.1946 r. wszystkim ociemniałym, znajdującym się poza zakładami zamkniętymi, oraz ich przewodnikom przysługują karty zaopatrzenia I kat. Te same uprawnienia przysługują przeto i ociemniałym inwalidom wojennym, wojskowym i inwalidom pracy. (Okólnik z dn. 23.XI.46 r. L. IV. No. 16665).

Uprawnień ociemniałych inwalidów do kart I kat. nie należy uzależniać od warunków wskazanych w § 7 ust. I lit. D. Ociemniałym inwalidom przysługują karty I kat. nawet wówczas, gdy posiadają poza rentą inwalidzka inne źródła dochodu (okólnik z dn. 5.XII.46 r. L. IV No. 16861).

G. Wdowy po pracownikach, którzy otrzymywali karty I kat. i zmarli na skutek nieszczęśliwego wypadku przy pracy, przy czym wdowom po górnikach w przemyśle węglowym prawo to przysługuje na okres 6 miesięcy, zaś wdowom po innych wyżej wymienionych pracownikach — na okres 3 miesięcy, poczynając od miesiąca następnego od daty śmierci.

H. Członkowie Związku Weteranów Walk Rewolucyjnych 1905—1918.

I. Zrzeszeni w Związku Weteranów Powstań Śląskich uczestnicy powstań śląskich w wieku ponad 60 lat, zaś w wieku poniżej 60 lat — w wypadku uznania przez lekarza urzędowego za stale niezdolnych do pracy.

§ 8. *Repatrianci.*

I. Karty I kategorii otrzymują:

A. Repatrianci na okres 1 miesiąca od daty osiedlenia się. Prawo do otrzymania kart zaopatrzenia ulega przedłużeniu na dalszy miesiąc w razie choroby repatrianta, udowodnionej zaświadczeniem lekarza urzędowego. W wypadku repatriowania całych rodzin, karty I kat. należy dawać głowie rodziny, pozostałym zaś członkom — karty rodzinne, lub dziecinne, w myśl zasad działu II.

B. Repatrianci górnicy z zagranicy — na okres pierwszych 3-ch miesięcy (w pierwszym miesiącu otrzymują oprócz tego dodatek „PZ_1“, t. j. dodatek przysługujący pracownikom pod ziemią, sprawa dodatków do kart jest poza tym uregulowana odrębnymi przepisami).

§ 9. *Uprawnieni z różnych tytułów.*

I. Karty I kat. otrzymują:
punkty: A, B, C, D, E, F, G, H, I i J — skreślone.

K. Żony osób pełniących zawodową służbę wojskową w Wojsku Polskim (wyjaśnienie przy § 10 p. C).

L. Robotnicy portowi zarejestrowani w tym charakterze przez właściwe władze morskie oraz pracownicy Funduszu Wyrównawczego Robotników Portowych.

M. Posłowie na Sejm R.P.

II. i III. — skreślone.

Dział II.

O uprawnionych do otrzymywania rodzinnych i dziecinnych kart zaopatrzenia (kat. IR, IRD, i IIR).

§ 10. Rodzinne karty zaopatrzenia kat. IR otrzymują niżej wymienione grupy osób, o ile ich wiek przekracza lat 12:

A. Członkowie rodzin osób otrzymujących karty I kat. oraz osób wymienionych niżej w ustępach O i P niniejszego paragrafu.

Za członków rodzin w rozumieniu niniejszej instrukcji uważa się, jeżeli przepisy szczególne, powołane w punkcie C, G i H nie stanowią inaczej: 1) żonę ślubną, 2) żonę nieślubną, o ile pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym nie krócej niż rok, 3) męża trwale niezdolnego do pracy, 4) dzieci do lat 16, 5) dzieci w wieku powyżej lat 16, o ile uczęszczają do szkół, 6) dzieci niezależnie od wieku i pobytu w szkole, jeżeli są trwale niezdolne do pracy.

Wyjaśnienie:

Przez dzieci, o których mowa w § 10 instukcji z dn. 22.V.1946 r. w sprawie uprawnień do kart zaopatrzenia, należy rozumieć również dzieci nieślubne, uznane przez pracownika w sposób prawem przewidziany, względnie nawet nieuznane, lecz faktycznie wspólnie z pracownikiem zamieszkałe i przez pracownika utrzymywane (okólnik z dn. 11.VIII.1946 r. IV No. 7012).

Ponadto pod warunkiem wspólnego mieszkania i pozostawania na wyłącznym utrzymaniu uprawnionego, uważa się za członków rodziny:

1) matkę, względnie macochę oraz babkę i teściową, niezależnie od wieku i zdolności do pracy,
2) ojca, względnie ojczyma oraz dziadka i teścia, o ile przekroczyli 60 lat życia lub są niezdolni do pracy,
3) rodzeństwo do lat 16 włącznie, zaś w wieku powyżej lat 16, o ile uczęszcza do szkół lub jest trwale niezdolne do pracy, — jeżeli rodzice nie żyją, są nieobecni w kraju lub trwale niezdolni do pracy,
4) sieroty i dzieci opuszczone, przyjęte na wychowanie, w wieku do lat 16, zaś w wieku powyżej 16 lat, o ile uczęszczają do szkół lub są trwale niezdolne do pracy.

Niezdolność do pracy w wypadkach przewidzianych w p. 2 — 4 musi być stwierdzona świadectwem lekarza urzędowego.

Dzieci pracownika zmarłego na skutek nieszczęśliwego wypadku przy pracy, otrzymują nadal rodzinne karty zaopatrzenia, o ile odpowiadają warunkom wskazanym w ustępie pierwszym niniejszego punktu.

B. (skreślony).

C. Członkowie rodzin osób pełniących zawodową służbę wojskową w Wojsku Polskim za wyjątkiem żon (§ 9 ust. I p. K).

Wyjaśnienie:

Wszystkich oficerów Wojska Polskiego należy uważać za pełniących zawodową służbę wojskową. Żonom wszystkich oficerów przysługują przeto karty zaopatrzenia I kat. (§ 9, ust. I, p. K. instrukcji z 22.V.1946 r. w brzmieniu obecnie obowiązującym), zaś pozostałym członkom rodziny — karty kat. IR (§ 10, p. C instrukcji) względnie IRD (§ 11 p. A). Natomiast członkowie rodzin podoficerów Wojska Polskiego — karty zaopatrzenia kategorii I (§ 9, ust. I, p. K), względnie kat. IR (§ 10, p C) lub IRD (§ 11, p. A) należy wydawać tylko o tyle, o ile zostanie przedstawiony dowód, wystawiony przez władze wojskowe, stwierdzający, że dany podoficer pełni *zawodową* służbę wojskową (okólnik z dn. 12.V.1947 r. L. dz. IV. No. 1328).

D. (skreślony).

E. Członkowie rodzin funkcjonariuszów służby bezpieczeństwa.

Wyjaśnienie:

Członkowie rodzin pracowników Mil. Ob. i Służby Bezpieczeństwa Publicznego tak w Warszawie jak i w całym kraju otrzymują karty zaopatrzenia kat. IR na podstawie § 10 p. E. instrukcji (okólnik z dnia 3.III.1947 r. L. dz. IV. No. 621), względnie IRD na podstawie § 11 p. A instrukcji.

Członkom rodzin funkcjonariuszów Służby Bezpieczeństwa, którzy doznali kalectwa lub w inny sposób utracili zdolność do pracy w walce z wrogami demokratycznego ustroju Polski, przysługują nadal rodzinne karty zaopatrzenia na okres jednego roku, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po rozwiązaniu stosunku służbowego z danym funkcjonariuszem.

F. Wdowy i sieroty do lat 16-tu po zmarłych więźniach politycznych, po poległych w walce o wyzwolenie Polski spod najazdu hitlerowskiego oraz po b. powstańcach śląskich, o ile nie mają źródła dochodu z przedsiębiorstw handlowych lub przemysłowych i pozostają bez pracy. Warunkiem otrzymania karty jest przedłożenie zaświadczenia Związku b. Więźniów Ideowo-Politycznych, Związku Uczestników Walk o Niepodległość Polski lub Związku Weteranów Powstań Śląskich.

Wyjaśnienie:

Wdowom po poległych w walce o wyzwolenie Polski przysługują karty kat. I R, o ile odpowiadają warunkom § 10, lit. F, względnie — karty I kat., jeśli odpowiadają warunkom zastrzeżonym w § 7, lit. C instrukcji z dnia 22.V. 1946 r.

Wdowom i sierotom po zmarłych inwalidach wojennych lub wojskowych należy wydawć karty kat. IR względnie kat. IRD pod warunkiem pobierania przez nie renty wdowiej lub sierocej (okólnik z dn. 10.IX. 46 r. L. dz. IV. No. 7736).

(Patrz również wyjaśnienia do § 10 p. C).

G. Osoby pozostałe po uczestnikach ruchu podziemnego i partyzanckiego, poległych w walce o wyzwolenie Polski spod najazdu hitlerowskiego, o ile nie odpowiadają warunkom p. F niniejszego paragrafu, a natomiast podpadają pod przepisy ustawy z dnia 23 lipca 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 30, poz. 180) i rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 19.X.1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 263).

H. Wdowy i sieroty po ofiarach wrogów demokratycznego ustroju Polski, o ile odpowiadają warunkom przepisów dekretu z dnia 13.XI.1945 r. o zasiłkach i pomocy dla wdów i sierot po ofiarach wrogów demokratycznego ustroju Polski (Dz. U. R. P. Nr. 51,, poz. 294):

I. (skreślony).

J. Kobiety samotne, mające na utrzymaniu dzieci do lat 16, oraz dzieci tych kobiet do lat 16, o ile zostanie przedłożone świadectwo ubóstwa, względnie zaświadczenie właściwych władz o niemożności skierowania do pracy lub o niezdolności do pracy.

K. W razie śmierci żony pracownika — jeden z niepracujących członków rodziny (matka, córka, lub siostra), o ile prowadzi pracownikowi gospodarstwo domowe i nie korzysta z kart zaopatrzenia z innego tytułu.

L. Wskazani w p. A. niniejszego paragrafu członkowie rodzin pracowników przedsiębiorstw budowlanych państwowych lub stanowiących własność samorządu terytorialnego oraz członkowie rodzin pracowników Społecznego Przedsiębiorstwa Budowlanego.

M. Wskazani w p. A. niniejszego paragrafu członkowie rodzin wszystkich pracowników prywatnych i spółdzielczych przedsiębiorstw budowlanych, które złożą zaświadczenia właściwego Urzędu Wojewódzkiego, Wydział Odbudowy, względnie Okręgowej Dyrekcji Odbudowy, stwierdzające, że dane przedsiębiorstwo jest objęte układem zbiorowym pracy w budownictwie, oraz, że w okresie dwóch miesięcy kalendarzowych, poprzedzających wydanie zaświadczenia przeciętnie przynajmniej 50% swych pracowników zatrudniło przy robotach wykonywanych dla władz, przedsiębiorstw i instytucji państwowych, samorządowych, lub o charakterze publicznoprawnym. Zaświadczenia powyższe stanowią podstawę do uzyskania kart zaopatrzenia na miesiąc, w którym zostały wystawione oraz na dwa miesiące następne, poczym winny być odwione.

Zgodność ze stanem faktycznym zapotrzebowań rodzinnych kart zaopatrzenia, składanych przez przedsiębiorstwa budowlane na podstawie niniejszego ustępu, winna być każdorazowo poświadczona przez właściwy miejscowy oddział Związku Zawodowego Robotników i Pracowników Przemysłu Budowlanego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce,

N. (skreślony).

O. Inwalidzi wojenni i wojskowi z utratą zdolności do pracy conajmniej 25%, a poniżej 45%, o ile nie mają innego źródła dochodu poza rentą inwalidzką (udokumentowanie, jak w § 7, ust. I. p. D).

P. Pielęgniarze ciężko poszkodowanych inwalidów wojenych otrzymujących karty zaopatrzenia, którym na mocy orzeczenia komisji rewizyjno - lekarskiej lub odwoławczej został przyznany dodatek pielęgnacyjny.

R. Osoby w wieku ponad 60 lat.

S. Osoby samotne, uznane przez lekarza urzędowego za stale niezdolne do pracy, po przedłożeniu świadectwa ubóstwa.

T. Niemcy zatrudnieni w tych zakładach pracy, w których pracownicy Polacy uprawnieni są do kart zaopatrzenia I kat., — o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

U. Wskazani w p. A niniejszego paragrafu członkowie rodzin pracowników państwowych i samorządowych dróg kołowych.

§ 11. *Dziecinne karty zaopatrzenia (kat. IRD),* otrzymują:

A. Osoby wymienione w § 10, punkty A, C, E, F, G, H, J, L, M i U, o ile wiek ich nie przekracza lat 12.

B. Członkowie rodzin osób wymienionych w § 10 punkty O, P, R i S o ile wiek ich nie przekracza lat 12. Przez członków rodziny rozumie się osoby wymienione w § 10 punkt A.

C. Sieroty w wieku do lat 12, o ile poza tym odpowiadają warunkom § 7 ust. I. p. B.

§ 11 a. *Rodzinne karty zaopatrzenia kat IIR,* otrzymują:

A. Członkowie rodzin w wieku powyżej lat 12 osób wymienionych w § 10, punkty R i S.

B. Członkowie rodzin (w wieku zarówno powyżej jak i poniżej lat 12) osób wymienionych w § 10 punkt T (Niemcy), — o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Przez członków rodzin rozumie się osoby wymienione w § 10, p. A.

Dział III.

O osobach nieposiadających prawa do kart zaopatrzenia.

§ 12. Spośród osób wymienionych w dziale I i II nie przysługują karty zaopatrzenia:

A. Właścicielom, dzierżawcom i użytkownikom gospodarstw rolnych, ogrodniczych i rybnych o powierzchni użytkowej powyżej 2 ha, za wyjątkiem:

a) osób zatrudnionych w przemyśle, górnictwie, na kolejach państwowych, oraz w instytucjach państwowych i samorządowych,

b) niewidomych,

c) repatriantów.

Członkom rodzin osób wymienionych wyżej pod lit. a) i b) rodzinne i dziecinne karty nie przysługują.

W wypadkach wątpliwych, dotyczących ustalenia powierzchni użytkowej gospodarstwa, miarodajne jest zaświadczenie zarządu miejskiego lub gminnego, względnie powiatowego urzędu ziemskiego. Spadkobierców traktuje się jak właścicieli.

B. Pracownikom fizycznym i umysłowym oraz ich rodzinom, zatrudnionym w charakterze zajęcia głównego

w gospodarstwach rolnych, ogrodniczych, rybołóstwie i leśnictwie z wyjątkiem osób zatrudnionych w administracji lasów państwowych i samorządowych, o ile nie korzystają z plonów gospodarstwa wiejskiego lub równoważnika w naturze.

Wyjaśnienie:

Lasy nie podpadają pod pojęcie instytucji państwowych lub samorządowych, których pracownikom w myśl §12,p.A instrukcji z dnia 22.V. 1946 r. w sprawie uprawnień do kart zaopatrzenia przysługują karty zaopatrzenia bez względu na obszar posiadanych gospodarstw rolnych. Stosownie przeto do ogólnej zasady, wyrażonej w § 12, p. B instrukcji z dnia 22.V.1946 r. karty zaopatrzenia mogą otrzymywać wyłącznie ci pracownicy lasów, którzy nie są posiadaczami gospodarstw rolnych, ogrodniczych lub rybnych o powierzchni użytkowej powyżej 2 ha.

Zasady tej należy bezwględnie przestrzegać i żądać przedkładania zaświadczeń wymienionych w zdaniu ostatnim § 12, p. A. wyżej powołanej instrukcji z dnia 22.V. 1946 r.

Przez osoby zatrudnione w administracji lasów państwowych i samorządowych, o których mowa w § 12, p. B instrukcji z dnia 22.V. 46 r., należy rozumieć nie tylko pracowników administracyjnych w ścisłym znaczeniu, lecz również pracowników fizycznych zatrudnionych przez administracje lasów. Pracownikom tym przysługują przeto karty zaopatrzenia, o ile oczywiście nie są posiadaczami gospodarstw rolnych, ogrodniczych lub rybnych o powierzchni powyżej 2 ha (okólnik z dnia 5.X. 1946 r. L. dz. IV. No. 7846).

C. Właścicielom przedsiębiorstw prywatnych (przemysłowych, rzemieślniczych, handlowych, kredytowych i t. p.) chociażby sami w nich pracowali oraz wszystkim osobom, które z jakichkolwiek tytułów prowadzą na własny rachunek wymienione wyżej przedsiębiorstwa.

Wyjaśnienie:

Prawo do kart zaopatrzenia nie przysługuje członkom rodzin osób pełniących służbę wojskową, jeśli wojskowy lub jego rodzina posiada gospodarstwo rolne o powierzchni użytkowej 2 ha, względnie przedsiębiorstwo przemysłowe, rzemieślnicze lub handlowe (okólnik z dnia 27.VIII.1946 r. L. dz. IV. No. 7450).

D. Członkom straży portowej.

E. Pełniącym służbę w Wojsku Polskim i organach bezpieczeństwa publicznego,

F. Młodzieży uczącej się, zamieszkałej w szkolnych bursach i internatach,

G. Sierotom, przebywającym w zakładach opieki zamkniętej nad sierotami (sierocińce, domy dziecka),

H. Podopiecznym w schroniskach dla starców.

Dział IV.

Przepisy ogólne.

§ 13. A. Kartę zaopatrzenia można mieć tylko jedną. Jeżeli ktoś posiada dwa lub więcej tytułów do korzystania z karty zaopatrzenia, należy brać pod uwagę tytuł najkorzystniejszy dla zainteresowanego.

B. Za zatrudnionego w myśl niniejszej instrukcji uważa się osoby, pozostające w stosunku służbowym lub w stosunku pracy, choćby z powodu choroby lub urlopu w danym miesiącu czynności swych nie wykonywały.

C. Obcokrajowców, za wyjątkiem niemców, traktuje się analogicznie jak Polaków.

Wyjaśnienie:

Karty zaopatrzenia przysługują pracownikom korzystającym z płatnych urlopów, natomiast pracownicy pozostający na bezpłatnym urlopie mają prawo do kart zaopatrzenia tylko w wypadku, jeżeli otrzymali bezpłatny urlop na okres nie dłuższy niż 3 miesiące dla poratowania zdrowia, z powodu choroby lub w celu kształcenia się.

Bezpłatne urlopy połączone z delegowaniem do pracy w innej instytucji, jak również na okres dłuższy niż 3 miesiące lub w celach innych, aniżeli wyżej podane nie uprawniają do otrzymywania kart zaopatrzenia. Objęcie pracy zarobkowej w czasie urlopu bezpłatnego pozbawia urlopowanego prawa do kart zaopatrzenia w instytucji, która udzieliła mu urlopu (okólnik II — Ua — 4592 z dn. 30.8.47).

§ 14. Instrukcja niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1946 r.; z tą chwilą tracą moc wszelkie dotychczas wydane przepisy, dotyczące uprawnień do kart zaopatrzenia I, II i III kat. oraz rodzinnych kart zaopatrzenia I i II kat.

Przepisów o dodatkach do kart zaopatrzenia instrukcja niniejsza nie narusza.

TŁOCZONO Z POLECENIA MINISTRA APROWIZACJI

DO NABYCIA: MINISTERSTWO APROWIZACJI — WARSZAWA, CHOCIMSKA 28.

Nr 231. Spółdz. Wydawn. „WIEDZA". Druk. Nr 8. W-wa, Piusa 15. — 9000 B.-60106